

Utbildningsinspektion i Vittangi rektorsområdes grundskolor

UTBILDNINGSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Vittangi skola	Antal barn/elever
Förskoleverksamhet	21
Skolbarnsomsorg	11
Förskoleklass	2
Grundskola	151

Svappavaara skola	Antal barn/elever
Förskoleverksamhet	13
Skolbarnsomsorg	9
Förskoleklass	5
Grundskola	63

Övre Soppero skola och Lannavaara förskola	Antal barn/elever
Förskoleverksamhet	16
Skolbarnsomsorg	5
Förskoleklass	4
Grundskola	11

Vittangi ligger i norra Tornedalen. Rektorsområdet har skolor i Vittangi, Svappavaara och Övre Soppero. Upptagningsområdet består av östra delen av Kiruna kommun med byarna Parakka, Vittangi, Övre och Nedre Soppero, Lannavaara, Kuoksu, Lainio, Merasjärvi, Nurmasuando och Masugnsbyn.

Inom området talas förutom svenska även tornedalsfinska (meänkieli), finska och samiska. Utbildningen vid Vittangi och Svappavaara skolor omfattar förskola, förskoleklass och grundskola årskurserna 1-9 och i Övre Soppero förskola, förskoleklass och grundskola årskurserna 1-6.

De samiska eleverna kan välja att gå i sameskolan i Lannavaara. I årskurserna 7-9 kan de samiska eleverna gå i Vittangi skola eller delta i den integrerade samiska undervisningen i Karesuando.

Många elever har lång skolväg. Av eleverna som går i Vittangi skola har 25 procent av eleverna skolskjuts. Till Svappavaara skola har cirka 10 procent skolskjuts. Elever från Övre Soppero och Lannavaara, som går årskurserna 7-9 i Vittangi, åker 11 mil dagligen.

Genomförandet av inspektionen i Vittangi rektorsområdes grundskolor

Skolverket sände den 30 april 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Vittangi rektorsområde har bestått av experterna Gunhild Larsson och Britta Olsson. Besök i Vittangi rektorsområde inleddes den 20 september och avslutades den 24 september 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Vittangi, Svappavaara och Övre Soppero genomfördes formella intervjuer med rektorn, ledningsgrupp, pedagoger, övrig personal, elever och föräldrar. Lektioner besöktes. Under besöket fördes också informella samtal med elever och skolpersonal.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvars-kännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Av Kiruna kommuns skolplan framgår, under rubriken ”Demokrati och inflytande” att arbetet med att stärka värdegrunden och demokratin är ett prioriterat område för all personal. Inspektionen visar att i Vittangi rektorsområde är stämningen i skolorna överlag lugn och trygg. Vid inspektionen uttrycker dock en del av de yngre eleverna i Vittangi skola en rädsla för de äldre. Hårda och kränkande tilltal förekommer ibland mellan eleverna. Vid inspektionstillfället uttrycker föräldrarna i Övre Soppero en oro över elevernas trygghet då de åker till Vittangi en gång i veckan eftersom ingen vuxen följer med i bussen.

Skollokaler är väl underhållna. Nedskräpning och förstörelse förekommer i perioder men i liten omfattning. Umgänget i korridorer, uppehållsrum och matsalar är vänligt och avspänt. Elever, personal och föräldrar framhåller tryggheten och den sociala gemenskapen som finns i en liten skola där alla känner alla. Nackdelar med en liten skola omnämns också.

Alla tre skolorna har under läsåret 2002-2003 arbetat med teman som har syftet att utveckla elevernas förståelse och respekt för människors lika värde. Arbetslaget med ansvar för årskurserna 2-6 i Vittangi skola genomförde ett tema, Ridarskolan, i samarbete med svenska kyrkan. Orsaken till valet av tema var det hårda språkbruket som personalen hade noterat bland eleverna och den bristande respekt de visade för varandra och för vuxna. Målet var att öka barnens empatiska förmåga samt utveckla ett respektfullt förhållningssätt till andra elever och till vuxna. Arbetet kommer att fortsätta men redan efter en termin ser personalen att eleverna har fått en ökad medvetenhet om sitt sätt att vara mot varandra.

Ett temaarbete om ”Vår egen mångkulturella miljö” i Svappavaara skola har lett till en ökad förståelse och ett ökat intresse för de samiska och tornedalska minoriteterna.

I Övre Soppero skola har eleverna tagit ansvar för en skolinigningsfest med mångkulturellt tema. Ett av inslagen bestod av sånger på fyra språk; samiska, tornedalsfinska (meänkieli), svenska och engelska som eleverna skrivit text till. Utvärderingen visar att elevernas självkänsla och stolthet över sin kultur ökat.

Eleverna i de tre skolorna visar i allmänhet respekt för andras uppfattningar. Eleverna kan oftast argumentera för sina åsikter. De flesta anser att det är viktigt att kunna påverka sin skolsituation. De känner till att skolorna inte tolererar kränkande behandling eller mobbning. Av intervjuer med elever, föräldrar och skolpersonal framgår att mobbning är ovanligt.

Eleverna är delaktiga i och kan påverka vissa delar av verksamheten. Skolk förekommer sällan. Inspektörerna finner att ansvaret för det egna arbetet och det reella inflytandet över utbildningen inte är så stort i Vittangi och Övre Soppero skolor. Elever i Vittangi skola säger att de tappat lusten att lära och att de inte känner att skolan är meningsfull. I Svappavaara skola är eleverna mer delaktiga i planering och genomförande av utbildningen. De uttrycker större intresse för lärandet. Föräldrar i Svappavaara vittnar om att deras barn tycker att det är roligt att gå till skolan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Vittangi rektorsområde i de flesta avseenden når goda resultat i sitt arbete med normer och värden.

Inspektörerna bedömer dock att Vittangi skola bör förbättra resultaten avseende elevernas respekt och tolerans för varandra. Vidare bör Vittangi skola öka elevernas motivation och lust att lära.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Vittangi skola har år 2003 ett genomsnittligt meritvärde på 219,5. Det ligger över riksgenomsnittet, som är 205,4. Flickornas meritvärde är 230 och pojkarnas 209. Det genomsnittliga meritvärdet under åren 2000 till 2003 visar att flickorna ligger betydligt högre än pojkarna.

År 2003 var samtliga elever behöriga till nationellt program och 80 procent hade uppnått målen i alla ämnen.

Sammanställningen av resultaten från de nationella ämnesproven år 2004 för årskurs 5 i Vittangi skola visar att 21 elever av 23 har nått målen i svenska och engelska och 22 av 23 i matematik. I årskurs 9 visar resultaten från de nationella ämnesproven något lägre värden i svenska, engelska än slutbetygen i respektive ämne.

Resultaten i Svappavaara skola för årskurs 9 visar att cirka 80 procent har lägst betyget godkänd i de nationella proven. I årskurs fem har sex eller sju elever av åtta nått målen i de nationella ämnesproven.

Någon dokumentation av elevernas kunskaper relaterade till mål att sträva mot och uppnå i årskurs 5 i ämnen där nationella ämnesprov inte förekommer har rektorsområdet inte kunnat redovisa.

Av intervjuerna med elever i Vittangi skola framkommer att eleverna generellt inte känner till målen för utbildningen. En del lärare informerar om kursplanerna och eleverna har sett betygskriterier i några ämnen. I Svappavaara skola är eleverna bättre informerade om både mål och betygskriterier.

Vid inspektionen visas exempel på att eleverna kan arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. De anser sig också ha en uppfattning om sin förmåga och sitt lärande.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Vittangi rektorsområde når goda resultat av sitt pedagogiska arbete.

Inspektörerna bedömer dock att skolorna bör förbättra arbetet med att följa de yngre elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Vidare kan skolan i Vittangi analysera skillnaderna mellan flickornas och pojkarnas betygsresultat.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I rektorsområdets alla tre skolor finns elevråd men aktiviteten varierar. Elevrådet i Vittangi skola har inte regelbundna möten. Rektorn deltar på mötena då eleverna efterfrågar det. Vid inspektionstillfället har elevrådsarbetet inte kommit igång.

Klassråd förekommer i varierande omfattning. I en del klasser genomförs de regelbundet och eleverna har också möjligheter att komma med synpunkter och förslag. Av samtal med elever i Vittangi skola framgår att många förslag som eleverna kommer med rinner ut i sanden. Elever tror att en anledning till att de inte har klassråd kan vara att "lärarna inte kan bjuda på sin tid". Förutsättningar finns för fungerande klassråd. På schemat för årskurs 7-9 finns en position som kallas klassföreståndartid. Tiden är avsatt för ett läsprojekt men används även för information och eventuellt klassråd.

Eleverna vill vara delaktiga och vara med och bestämma men upplever att de vuxna inte alltid ger dem möjlighet till detta. Elevernas inflytande handlar i huvudsak om övergripande frågor som exempelvis skolresor och klassfester. Beroende på ansvarig lärare ges de till viss del möjlighet att påverka innehåll och arbetssätt under ordinarie lektioner. Eleverna uttrycker besvikelse och upprördhet över bristen på delaktighet.

I Svappavaara skola genomförde elevrådet 2-3 möten det senaste läsåret. Eleverna menar att de kan föreslå förändringar och påverka. Klassråd genomförs. Eleverna får vara med och bestämma om exempelvis schema, temaarbeten, studiebesök, lägerskolor. De får även ge förslag på böcker som biblioteket kan köpa in.

I Övre Soppero säger personalen att de själva bestämmer mest. Eleverna har ett visst informellt inflytande. Ibland får eleverna vara med och bestämma om både arbetsmetoder och val av innehåll.

Kostråd finns i skolorna. I kostråden ingår skolmåltidspersonal, föreståndaren för skolmåltider och representanter för eleverna. Eleverna kan föra fram synpunkter på matsedeln och diskutera inredningen och ordningen i matsalen.

Enhetsråd för samarbete med föräldrar finns i Vittangi och Svappavaara skolor. Enhetsråden leds av rektorn. I Vittangi skola finns representanter för föräldrar och lärare med. I Svappavaara är även eleverna företrädare i enhetsrådet. I Vittangi och Svappavaara har elever och föräldrar varit delaktiga i utformningen av skolgårdens miljö.

Skolorna har skrivna förhållningsregler. I Vittangi skola genomfördes under våren 2004 ett genomgripande arbete med att revidera skolans normer och regler. Detta gjordes i samarbete med både föräldrar och elever. Initiativet togs av rektorn då det uppdagades att skolans elever, på ortens busstation, gjort sig skyldiga till klotter som bland annat hade kränkande innehåll. Eleverna i Övre Soppero har varit delaktiga i att utarbeta skolans regler och ledstjärnor.

I skolorna finns elevskyddsombud som också fungerar som kamrattstödjare. De får utbildning i Kiruna och deltar aktivt i skolornas skyddsronder.

Rektorsområdet har rutiner för det systematiska arbetsmiljöarbetet. I dessa ingår handlingsprogrammet mot mobbning. Programmet betonar att det förebyggande arbetet är av största vikt. Handlingsprogrammet omfattar situationer mellan elever men inte relationer mellan vuxen och elev. I programmet beskrivs hur det förebyggande arbetet skall genomföras men inte hur skolan skall agera för att upptäcka mobbning eller kränkande behandling. Handlingsplanen mot mobbning är känd av personal, elever och föräldrar.

Av intervjuer med skolpersonal, föräldrar och elever framkommer att det under det senaste året inte uppdagats något fall av mobbning. Däremot har verbala kränkningar, även av lärare, förekommit vid några tillfällen.

Vittangi rektorsområde har också upprättat en krisplan. I den beskrivs de rutiner som ska gälla om rektorsområdet drabbas av kriser.

Karesuando och Vittangi rektorsområden har en gemensam skolsköterska. Skolsköterskan reser mellan fem skolor. Eleverna vet vem hon är och också vilka dagar hon finns på deras skola. Hälsoundersökning och hälsosamtal genomförs regelbundet. Skolsköterskan deltar också i det förebyggande hälsoarbetet samt besöker klasser och har samtal med elevgrupper.

I syfte att hos eleverna skapa en positiv attityd till fysisk aktivitet har arbetslaget 7-9 i Vittangi skola under läsåret 2002-03 genomfört ett friskvårdstema som omfattar promenader och friskvård med instruktörer från lokala föreningar. Satsningen pågår även under innevarande läsår.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att rektorsområdets arbete med arbetsmiljö och delaktighet är av godtagbar kvalitet.

Inspektörerna bedömer att elevernas möjlighet till inflytande och delaktighet bör förbättras och omfatta undervisningens planering, genomförande och uppföljning.

Handlingsprogrammet mot mobbning och kränkande behandling bör förbättras så att det även omfattar relationer mellan vuxen och elev samt arbetet för att upptäcka mobbning och kränkningar.

Det hälsofrämjande arbetet bör förbättras så att samtliga elever ges förutsättningar att bedriva fysiska aktiviteter.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Skolornas pedagogiska personal är organiserad i arbetsenheter och arbetslag med ansvar för elevgrupper. Vittangi skola har ett arbetslag i förskolan. Grundskolan har arbetslagen F-1, 2, 3-6 och 7-9. I Svappavaara finns arbetslag för förskolan, F-3, 4-6 och 7-9. Övre Soppero har ett arbetslag F-6.

Vittangi skola saknar rutiner för att främja pedagogernas samarbete i ett F-9 perspektiv. Samtal om kursmålen i 1-9 perspektivet förekommer men organiserade möten med elevens hela skoltid i fokus förekommer inte. Samråd och diskussioner mellan de lärargrupper som ansvarar för årskurserna F-6 respektive årskurserna 7-9 saknas.

Av samtal med pedagoger i Vittangi skola framkommer att målen i läroplanen och kursplanerna bearbetas och diskuteras i liten utsträckning. En del lärare brukar redovisa kursplanerna för sina elever. På Vittangi skola har eleverna tagit del av betygskriterierna i några ämnen. Kursplaner och betygskriterier är kända av elever i Svappavaara skola.

Elevvårdsteamet för Vittangi rektorsområde har upprättat ett handlingsprogram för arbetet med elever som behöver stöd. Programmet innehåller bland annat modeller för en pedagogisk kartläggning av elevens hela skolsituation och för åtgärdsprogram. En av speciallärarna i Vittangi skola arbetar med stöd till elever och handledning till lärare i hela rektorsområdet. Specialläraren ansvarar för att åtgärdsprogram upprättas i samarbete med klassläraren eller arbetslaget. Personal och föräldrar bekräftar att elever som behöver stöd och hjälp får det.

Inspektörerna uppfattar att arbetslagen i Vittangi skola som arbetar med elever i de lägre åldrarna upp till årskurs 6 strävar efter att nå helhet i elevernas utbildning. För elever i årskurserna 7-9 finns inget organiserat samarbete för att nå helhet utan ämnestänkandet dominerar. Inslag som siktar på helhet förekommer dock i form av studiebesök, fjällräddningsträning och temaarbeten. Eleverna vill att lärarna ska agera likartat och att de ska planera tillsammans. Vid inspektionstillfället framkommer att en grupp elever hade tre prov samma dag.

I Svappavaara skola arbetar pedagogerna medvetet för att nå helhet i elevernas utbildning samt ge eleverna möjlighet att utveckla ansvarstagande för sitt arbete. Varje termin planerar och genomför eleverna både jul- och avslutningskonsert, som skolan också ger för intresserade i samhället. I en del ämnen får eleverna planera sitt arbete och även själva besluta om tid för bedömning och prov. Eleverna medverkar även vid utvärderingen av temaarbeten.

Skolornas utgångspunkter för att välja arbetssätt och arbetsformer avgörs av ämnets innehåll och elevernas förutsättningar. Arbetssätt och arbetsformer diskuteras spontant mellan lärare. Vid inspektionen framkommer att elevernas inflytande över arbetssätt och arbetsformer samt delaktigheten i planeringen och uppföljningen är begränsad. Däremot får eleverna i större utsträckning påverka när i tid ett arbete skall genomföras.

I kvalitetsredovisningen ges exempel på ”viktiga/nya arbetssätt” men någon medveten analys om samband mellan resultat och arbetssätt/arbetsformer framkommer inte vid inspektionen.

Utvecklingssamtal genomförs i samtliga skolor en gång per termin. Vissa elever upplever dem som onödiga, andra säger att de innehåller en katalog över prestationer i olika ämnen. En del av eleverna har fått förberedelsematerial med sig hem och menar att samtalen är bra, andra anser att samtalen mest handlar om negativa saker eller annat som inte är av vikt för eleven. Av samtal med föräldrar framkommer att utvecklingssamtalen kommer alltför sent under terminen. Föräldrar anser att lärare tenderar att lägga stor vikt vid bedömningen i ämne för ämne och alltför lite tid avsätts för att tala om elevens utvecklingsmöjligheter.

Lärarna använder skriftliga prov, tester och de arbeten eleverna presterar som betygsunderlag. Nationella prov användes för att säkerställa betygens likvärdighet. Några jämförelser mellan skolorna i syfte att säkra likvärdigheten i bedömning och betygssättning görs inte. Lärare har inte givits möjlighet att möta andra lärare i kommunen eller i andra kommuner för att diskutera bedömning och betygssättning. I samtal med elever och föräldrar framkommer att betygen i stort upplevs som rättvisa.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att den pedagogiska verksamheten vid Vittangi rektorsområde i de flesta avseenden håller god kvalitet.

Inspektörerna bedömer dock att Vittangi rektorsområde bör förbättra arbetet med de nationella målen så att dessa tydligare utgör underlag för planering, genomförande och utvärdering av undervisningen.

Vidare bör rektorsområdet förbättra arbetet med att följa elevernas kunskapsutveckling. Arbetet med bedömning och betygssättning bör också förbättras.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Vittangi rektorsområde har en ledningsgrupp som består av rektorn och tre lärare som delar en ledningsresurs på 50 procent. Rektor har sitt kontor i Vittangi skola. En speciallärare har uppdraget att ansvara för specialpedagogiska frågor i de tre skolorna.

Rektorn tar det övergripande rektorsansvaret. Han har rektorsområdesträffar med all personal en gång per termin. Personalkonferenser med rektorn är inplanerade för de olika skolorna varje månad och rektorn deltar ibland på arbetsenhetskonferenserna. Rektor leder elevvårdskonferenserna som genomförs vid behov och protokollförs. Miniteamet, som består av skolsköterskan, en speciallärare och rektorn träffas en gång per månad.

Vid inspektionen framkommer att arbetslagen i Vittangi rektorsområde arbetar mycket självständigt. Gruppindelning och organisation diskuteras med rektor. Sedan lägger arbetslagen schemat. Någon policy för schemaläggningen har inte utarbetats. Rektor tar in alla scheman och godkänner dem i efterhand.

Rektorn är känd av eleverna. Vid inspektionen framkommer att rektorn vistas lite ute i verksamheten och att tiden för arbetet med den pedagogiska utvecklingen är begränsad. Rektor är förtrogen med verksamheten. Han känner exempelvis till namnen på de flesta av rektorsområdets elever.

Rektorsområdet har inte någon arbetsplan. Rektor menar att kvalitetsredovisningen ersätter arbetsplanen. Fokus i förbättringsarbetet bestäms utifrån den kommunala skolplanen. Varje arbetslag har gjort en egen prioritering av mål utifrån skolplanen. Aktuellt förbättringsarbete i rektorsområdet är framtagande av individuella utvecklingsplaner, temaarbete om samer samt elevernas läslust.

Uppföljning av arbetet med de prioriterade områdena görs av arbetslagen. En av lärarna, som fått utbildning i kvalitetsarbete, är ansvarig för att stödja arbetslagen i detta arbete. Arbetslagen skriver sin kvalitetsredovisning. Rektor sammanställer arbetslagens redovisningar. Varken övrig personal, elever eller föräldrar medverkar i arbetet med kvalitetsredovisningen. Upparbetade rutiner för

uppföljning och utvärdering av undervisningen finns inte i rektorsområdets skolor.

Vittangi rektorsområde har en "Lokal plan för arbetet med avtalets utvecklingsområden". I den är "Barns och elevers inflytande" ett utvecklingsområde. Målen i det dokumentet har inte följts upp eller utvärderats i skolornas kvalitetsredovisning.

Ur rättssäkerhetssynpunkt finner inspektörerna att skolornas rutiner fungerar på ett tillfredsställande sätt. Betygskataloger och elevvårdsprotokoll förvaras på ett betryggande sätt. Rutiner för klagomålshantering finns inte beskrivna. Den praxis som tillämpas är att klagomål i regel hanteras av rektorn.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att styrning och ledning av skolan samt kvalitetsarbetet i de flesta avseenden håller godtagbar kvalitet.

Inspektörerna bedömer att rektorn bör ta ett tydligt ledningsansvar för den pedagogiska utvecklingen i rektorsområdet.

Vidare bör den övergripande uppföljningen och analysen av den pedagogiska verksamheten förbättras och kvalitetsarbetet tydliggöras utifrån de nationella målen. Arbetet med kvalitetsredovisningen bör också involvera elever och föräldrar samt på ett tydligare sätt integreras i ledningen och styrningen av skolan. Rektorsområdet bör tydliggöra skillnaden mellan arbetsplan och kvalitetsredovisning samt dessa dokumenters syften och förhållande till varandra.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Av samtal med föräldrar framkommer att det är lätt att få information och att kontakten med skolorna fungerar. Information om skolornas verksamhet får föräldrarna vid föräldramöten, genom utvecklingssamtal, telefonsamtal, via kontaktböcker och från skolornas hemsidor.

Som språkval erbjuds i Vittangi skola tyska, franska, spanska och för elever som inte läser ett modernt språk erbjuds svenska/engelska. Svappavaara skola erbjuder enbart tyska och svenska/engelska.

Elevens val används delvis för stöd till elever som behöver det. Av samtal med elever och föräldrar framkommer att eleverna inte är delaktiga i planeringen av innehållet i elevens val.

Modersmålsundervisning i samiska genomförs vid Övre Soppero skola. Elever som önskar läsa tornedalsfinska (meänkieli) har vid inspektionstillfället ännu inte beretts möjlighet att göra detta, eftersom rektorn för närvarande inte har tillgång till lärare i språket. De elever som har modersmålsundervisning går ofta ifrån ordinarie lektioner. Modersmålsundervisning i tornedalsfinska (meänkieli) genomförs vid Vittangi skola.

Från Övre Soppero skola åker eleverna buss till Vittangi skola för simundervisning och undervisning i slöjd.

Utbildningen är avgiftsfri. För vissa aktiviteter under friluftsdagar eller andra uteaktiviteter betalar elever smärre avgifter. Kommunen har beslutat att klasser inte får måltidsersättning för endagsaktiviteter utanför skolan. Detta medför att hemmen måste skicka matsäck med eleverna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att tillgången till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning i Vittangi rektorsområde är godtagbar.

Eleverna i Svappavaara erbjuds endast tyska som språkval. Skolans information om elevernas rättigheter avseende språkvalet kan förbättras.

Inspektörerna bedömer att rektorsområdet bör förbättra samtliga elevers tillgång till modersmålsundervisning i tornedalsfinska (meänkieli). Vidare bör rektorsområdet säkerställa att elevens val inte används för att ersätta stödundervisning.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Vittangi rektorsområde har cirka 35 pedagoger anställda utöver dagbarnvårdare och icke utbildade barnskötare.

Under läsåret 2004/2005 är lärartätheten 11,5 lärare på 100 elever i Vittangi skola, 11,4 i Svappavaara skola och 16,0 i Övre Soppero skola.

Rektorsområdet har en skolsköterska på heltid, en studie- och yrkesvägledare på deltid och tillgång till talpedagog en gång per vecka.

Elever och föräldrar är nöjda med lärarna. De flesta pedagoger inom rektorsområdet har adekvat utbildning och det finns lärare med speciallärarkompetens.

Rektorsområdet har upprättat en kompetensutvecklingsplan som omfattar all personal. Den fokuserar på innehållet i de dagar som lagts ut för innevarande läsår. Den långsiktiga planeringen tar upp önskemål från olika personalkategorier.

Resursfördelningen bygger på en kommunal modell och rektorn har god kännedom om de olika verksamheternas behov av resurser.

Eleverna har utan kostnad tillgång till böcker, skrivmateriel, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. Skolorna har datorer i klassrummen. Inspektionen visar att kommunens datasupport inte fungerar. Elevernas möjligheter att i skolan lära sig att använda datorer som verktyg är begränsade. För att åtgärda ovanstående köper rektorn in tjänst av en datatekniker.

Varje skola har bibliotek i anslutning till skolans lokaler. I Vittangi och Svappavaara är det kommunala bibliotekets filialer inrymda i skolans lokaler. Övre Soppero har ett skolbibliotek. Skolbarnen i Vittangi och Svappavaara har tillgång till både sport- och simhall. I Övre Soppero finns en sporthall.

Eleverna får kostnadsfria måltider under skoldagen och matsäck med sig om de har aktiviteter utanför skolan mer än en dag. Skolrestaurangerna håller hög standard och eleverna tycker att skolmaten är bra.

Lokalerna är anpassade för elever med rörelsehinder.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att verksamheten ges goda förutsättningar att nå de mål som anges i läroplan och kursplaner.

Inspektörerna bedömer dock att elevernas tillgång till fungerande datorer bör förbättras.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Vittangi rektorsområde övergripande är av god kvalitet.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- arbetet med att följa elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen,
- elevernas möjlighet till inflytande och delaktighet, särskilt avseende undervisningens planering, genomförande och uppföljning,
- handlingsprogrammet mot mobbning och kränkande behandling,
- det hälsofrämjande arbetet,

- arbetet med de nationella målen så att dessa tydligare utgör underlag för planering, genomförande och utvärdering av undervisningen,
- arbetet med bedömning och betygssättning,
- ledningsansvaret för den pedagogiska utvecklingen i rektorsområdet,
- kvalitetsarbetet och den övergripande uppföljningen och analysen av den pedagogiska verksamheten,
- tydliggöra skillnaden mellan arbetsplan och kvalitetsredovisning samt dessa dokumenters syften och förhållande till varandra,
- elevers tillgång till modersmålsundervisning i tornedalsfinska (meänkieli),
- säkerställa att elevens val inte används för att ersätta stödundervisning,
- elevernas tillgång till fungerande datorer,
- Vittangi skolas resultat avseende elevernas respekt och tolerans för varandra samt
- öka elevernas motivation och lust att lära på Vittangi skola.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Eleverna i Svappavaara skola erbjuds endast tyska som språkval (2 kap. 17 § grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2005-01-13	Umeå

Gunhild Larsson

Britta Olsson